

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Примальною комісією
Протокол № 2 від 24.04. 2023 року
Голова Примальної комісії
Олександр ТУРУНЦЕВ

Програма
фахового іспиту з педагогіки середньої освіти

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»
Освітня програма: 011.00.02 «Педагогіка середньої освіти»

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-методичної та
начальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри освітології та психолого-
педагогічних наук

протокол № 2 від 02 березня 2023 р.

Завідувач кафедри Людмила ХОРУЖА

Київ – 2023

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
I. Структура програми фахового іспиту	4
1.1. Перелік тем до опитування «Загальні питання розвитку освіти в Україні».	4
1.2. Особливості та структура тесту «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності».	6
II. Критерії та система оцінювання фахового іспиту	9
2.1. Критерії оцінювання результатів опитування	9
2.2. Критерії оцінювання тесту «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності»	11
III. Список рекомендованих джерел для вступу.	11

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Науково-педагогічне забезпечення розвитку цілісної системи неперервної педагогічної освіти в Україні передбачає наявність компетентних педагогічних кадрів. Особлива роль в їх професійній підготовці належить закладу вищої освіти, який забезпечує підготовку відповідних кадрів за освітньою програмою 011.00.02 «Педагогіка середньої освіти».

Цільове та змістово-технологічне її наповнення передбачає формування професійної компетентності вчителя закладу загальної середньої освіти, яка визначає здатність фахівця розв'язувати комплексні проблеми, задачі академічного, дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освітніх, педагогічних наук, що передбачає глибоке переосмислення наявних знань й практичного досвіду, проведення досліджень та продукування нових ідей у сфері загальної середньої освіти.

Професійна підготовка фахівця здійснюється згідно законів України «Про освіту» (2017 у редакції 2022 р.), «Про вищу освіту» (2014 у редакції 2022р.), проекту закону України «Про освіту дорослих» (2022), з урахуванням Стандарту вищої освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти (2021), професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020) та з урахуванням «Положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка» № 293 від 29.04.2021р., відповідно профілю освітньої програми «Педагогіка середньої освіти» з урахуванням вимог до другого (магістерського) рівня вищої освіти (з терміном навчання 1 рік 4 місяці).

Фаховий іспит дозволяє виявити сформованість основних особистісно-професійних конструктів, що впливають на ефективне оволодіння вступником компетентностей, які є передумовою успішного виконання освітньої програми «Педагогіка середньої освіти».

Мета фахового іспиту: визначити рівень обізнаності щодо загальних тенденцій розвитку сучасної загальної середньої освіти в Україні загалом та готовності вступника до успішного засвоєння освітньої програми магістерської підготовки «Педагогіка середньої освіти».

Завдання фахового іспиту:

- 1) встановити рівень сформованості у вступника базових знань та уявлень з обраного навчального предмета;
- 2) виявити міру обізнаності вступника у загальних питаннях розвитку освіти в Україні;
- 3) дослідити рівень обізнаності абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності;
- 4) виявити індивідуальні, особистісні характеристики вступника, необхідні для професійної підготовки за магістерською програмою;
- 5) з'ясувати ступінь усвідомлення вступником особливостей педагогічної професії.

Програма фахового іспиту складається з трьох змістових блоків:

1. Діагностика рівня сформованості у вступника базових знань та уявлень з обраного навчального предмета.
2. Опитування «Загальні питання розвитку освіти в Україні».
3. Тест «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності».

До вступного фахового іспиту за освітньою магістерською програмою «Педагогіка середньої освіти» допускаються особи, які мають диплом Бакалавра, Спеціаліста або Магістра.

Фаховий іспит до магістратури проводяться у формі, встановленій Правилами прийому до Університету.

Форма проведення – комбінована (тестова + усна).

Тривалість іспиту – 120 хвилин.

Критерії оцінювання – оцінюється за 200 бальною шкалою.

I. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ІСПИТУ

1.1. Змістовий блок «Діагностика рівня сформованості у вступника базових знань та уявлень з обраного навчального предмета»

Діагностику рівня сформованості у вступника базових знань та уявлень з обраного навчального предмета, відповідно до Меморандуму про співпрацю між Київським університетом імені Бориса Грінченка та ГО «Навчай для України», проводять представники від громадської організації, що є фахівцями у відповідній сфері.

Мета діагностики – визначити, чи є рівень базових знань та уявлень вступника з певної галузі достатнім для навчання навчального предмета (інтегрованого курсу) в межах освітньої програми.

Діагностичним інструментом є тест «Перевірка предметного знання», розроблений ГО «Навчай для України».

1.2. Змістовий блок «Загальні питання розвитку освіти в Україні».

Індивідуальне опитування вступника із загальних питань розвитку освіти в Україні дозволяє визначити смислове поле особистісної та професійної готовності вступника до навчання у магістратурі та виявити міру:

- усвідомлення вступником важливої ролі, що відіграє освіта в житті суспільства;
- розуміння основних змін, що відбулися в освітньому середовищі;
- обізнаності у сучасних освітніх реформах і підходах до навчання учнів;
- розуміння стратегії й тактики розвитку шкільної освіти в контексті Концепції «Нова українська школа»;
- очікування від навчання за освітньою програмою «Педагогіка середньої освіти».

Під час бесіди вступнику пропонується висловити обґрунтовану точку зору щодо запропонованих питань.

Перелік тем до опитування із загальних питань розвитку освіти в Україні

Інструкція: *Просимо вас висловити обґрунтовану власну позицію (точку зору, знання) щодо запропонованих запитань.*

1. Проаналізуйте місію сучасної загальної середньої освіти (на основі нормативно-правових документів).
2. Охарактеризуйте основні напрями демократизації та гуманізації освіти в Україні.
3. Мотивуйте, чи відповідає освітнім запитам сучасного суспільства запропонована Міністерством освіти і науки України концепція «Нової української школи»?
4. Мотивуйте, чи відповідає освітнім запитам сучасного суспільства запропонований Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових

класів закладів загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»)?

5. Проаналізуйте причини кризи сучасної освіти та основні напрями модернізації школи в ХХІ столітті.

6. Охарактеризуйте особливості розвитку системи освіти України в умовах процесів глобалізації, світової євроінтеграції та інформатизації суспільства.

7. Висвітліть особливості розвитку сучасного учня в умовах дистанційного та змішаного навчання.

8. Доведіть, що освіта, заклад освіти і вчитель, зокрема, відіграють визначальну роль у житті сучасного українського суспільства?

9. Опишіть власну професійну модель сучасного українського вчителя та поміркуйте щодо місця і ролі іншомовної компетентності в ній.

10. Охарактеризуйте види авторитету вчителя.

11. Проаналізуйте систему підготовки вчителя закладу загальної середньої освіти та оцініть її ефективність.

12. Визначте роль медіаосвіти у досягненні європейських освітніх стандартів.

13. Проаналізуйте основні положення Закону України «Про загальну середню освіту» та визначте пріоритетні напрями державної політики у загальній освіті.

14. Висвітліть основні функції педагогічної етики та емоційного інтелекту в діяльності педагога.

15. Охарактеризуйте загальні компетентності сучасного вчителя (згідно з професійним стандартом учителя).

16. Проаналізуйте вимоги до іміджу сучасного українського вчителя.

17. Визначте поняття «освіта» та проаналізуйте його зміст.

18. Охарактеризуйте основні нормативно-правові документи, що регулюють діяльність сфери освіти в Україні.

19. Висловіть своє розуміння сутності компетентісно спрямованої освіти.

20. Зробіть історичний екскурс щодо життєдайності і актуальності педагогічних ідей відомих вітчизняних учених-педагогів.

21. Спростуйте або підтвердіть тезу: «Успіх модернізації сучасної освіти залежить від її інформатизації».

22. Розкрийте вплив сучасних інформаційних технологій на зміну освітньої парадигми.

23. Перелічіть основні вимоги до сучасного уроку в школі.

24. Запропонуйте методи стимулювання пізнавальної активності учнів на уроці.

25. Здійсніть загальну характеристику педагогічного процесу як цілісної системи і явища.

26. Опишіть основні умови забезпечення особистісно зорієнтованого розвитку учня.

27. Визначте сутність комунікативної компетентності та її місце в структурі професійної компетентності сучасного фахівця.

28. Розкрийте основні організаційно-педагогічні засади партнерської взаємодії вчителя і учнів на уроці.

29. Проаналізуйте основні обов'язки та права сучасного вчителя.

30. Висвітліть свою позицію щодо значення інформаційно-цифрової компетентності вчителя в сучасному освітньому процесі.

1.3. Змістовий блок «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності»

Тест «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності» – діагностичний інструмент, що дозволяє з'ясувати рівень сформованості важливих якостей, характеристик та здатностей вступників, що визначають готовність майбутніх магістрантів до оволодіння освітньою програмою «Педагогіка середньої освіти». Запропонований тест відповідає основним вимогам до діагностичних методик.

Тест «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності» складається з 30 тестових запитань і 3 варіантів відповіді на кожне запитання. Серед запропонованих варіантів відповіді лише один є правильним. Форма проведення: тестова (тест для вступників може бути представлений як у друкованому, так і у електронному варіанті). Тривалість проведення: 40 хвилин. Максимальна кількість балів: 120 балів

Приклад тестового завдання:

Визначте найбільш ґрунтовну дефініцію «загальна середня освіта»:

- 1) цілеспрямований процес оволодіння систематизованими знаннями про природу, людину, суспільство, культуру та виробництво засобами пізнавальної і практичної діяльності, результатом якого є інтелектуальний, соціальний і фізичний розвиток особистості, що є основою для подальшої освіти і трудової діяльності;*
- 2) державна політика, система заходів, матеріального, практичного та теоретичного забезпечення з надання освітніх послуг у загальних середніх навчальних закладах, а також система навчальних закладів, що надають такий освітній рівень.;*
- 3) систематизована та передбачена відповідними державними стандартами сукупність результатів навчання і компетентностей, здобутих особою на рівнях початкової, базової середньої та профільної середньої освіти.*

II. КРИТЕРІЇ ТА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Сумарна оцінка фахового іспиту в магістратуру за освітньою програмою 011.00.02 «Педагогіка середньої освіти» складається з балів, накопичених за окремими критеріями оцінювання запропонованих змістових блоків випробування та є підставою для рейтинга. Максимальна можлива оцінка, відповідно до перелічених критеріїв, складає 200 балів. Критерії оцінювання знань вступників та загальна система рейтингових балів змістових блоків вступного випробування представлена у таблицях 1,2.

Таблиця 1

Критерії оцінювання знань вступників

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Таблиця 2

Розрахунок загального рейтингового балу

№	Змістові блоки фахового випробування	Кількість рейтингових балів
1	Змістовий блок «Діагностика рівня сформованості у вступника базових знань та уявлень з обраного навчального предмета» (тест)	40
2	Змістовий блок «Загальні питання розвитку освіти в Україні» (опитування)	40
3	Змістовий блок «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності» (тест)	120
Загальний рейтинговий бал		200

2.1. Критерії оцінювання результатів діагностики рівня сформованості у вступника базових знань та уявлень з обраного навчального предмета

Максимальна оцінка за відповіді вступника складає 40 балів. Критерії оцінювання інтерв'ю вступників представлені в таблиці 3.

Таблиця 3

Загальні критерії оцінювання результатів опитування вступників

№	Критерії оцінювання	Оцінка (у балах)
1	Вступник демонструє високий рівень базових знань та уявлень з певної галузі, достатній для викладання навчального предмета в межах шкільної програми.	27-40
2	Вступник демонструє середній рівень базових знань та уявлень з певної галузі, що загалом є достатнім для викладання навчального предмета в межах шкільної програми.	13 – 26
3	Вступник демонструє низький рівень базових знань та уявлень з певної галузі, що загалом є недостатнім для викладання навчального предмета в межах шкільної програми.	0 – 12

2.2. Критерії оцінювання результатів опитування щодо загальних питань розвитку освіти в Україні

Максимальна оцінка за відповіді вступника складає 40 балів. Критерії оцінювання інтерв'ю вступників представлені в таблиці 4.

Таблиця 4

Загальні критерії оцінювання результатів опитування вступників

№	Критерії оцінювання	Оцінка (у балах)
1	Вступник виявляє глибоку обізнаність у сучасному стані розвитку освіти в Україні та за кордоном, знання сучасних педагогічних теорій та концепцій; виявляє здатність ґрунтовно аналізувати актуальні педагогічні проблеми; чітко та обґрунтовано формулює власне бачення щодо їх розв'язання	27-40
2	Вступник не має цілісного уявлення про сучасний стан розвитку освіти в Україні та за кордоном; слабо орієнтується в сучасних педагогічних знаннях та підходах та актуальних проблемах сучасної педагогічної науки; власне бачення щодо їх розв'язання сформульовано нечітко та необґрунтовано; професійні перспективи під час навчання у магістратурі описані некоректно	13 – 26
3	Вступник демонструє відсутність інтересу до проблем розвитку сучасної сфери освіти; власні професійні перспективи під час та після навчання у магістратурі не визначені	0 – 12

2.3. Критерії оцінювання тесту «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності»

Максимальна оцінка за тест складає 120 балів. За кожний вірний варіант відповіді у запитанні вступник отримує 4 бали. Для визначення загальної кількості балів за тест необхідно підсумувати набрані бали за кожне запитання. Критерії оцінювання тесту «Особистісно-професійна готовність вступника до навчання у магістратурі» представлені в таблиці 5.

Таблиця 5

Загальні критерії оцінювання тесту «Обізнаність абітурієнта щодо змісту та специфіки майбутньої професійної діяльності»

№	Критерії оцінювання	Оцінка (у балах)
1	Вступник вірно відповів майже на всі запитання тесту. Загальна кількість запитань, на які отримали вірні відповіді, коливається від 20 до 30.	80 – 120
2	Вступник вірно відповів лише на половину всіх запитань тесту. Загальна кількість запитань, на які отримали вірні відповіді, коливається від 10 до 19.	40 – 79
3	Вступник вірно відповів на меншу половину всіх запитань тесту. Загальна кількість запитань, на які отримали вірні відповіді, коливається від 0 до 9.	0 – 39

ІІІ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДЛЯ ВСТУПУ

1. Бібік Н.М. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
2. Енциклопедія освіти. Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва; редкол.: О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, Л. Д. Березівська, І. Д. Бех, В. Ю. Биков, М. С. Гальченко, В. В. Засенко, С. А. Калашнікова, М. О. Кириченко, Л. Б. Лук'янова, В. Г. Панок, В. О. Радкевич, О. Я. Савченко, М. М. Слюсаревський, О. В. Сухомлинська]: 2-ге вид., допов. та перероб. Київ. Юрінком Інтер. 2021. – 1144 с.
3. Закон України "Про вищу освіту" (01.07.2014). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Закон України "Про освіту" (05.09.2017). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України "Про повну загальну середню освіту" (2020). – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

6. Закон України "Про охорону дитинства" (2001). – URL: <https://osvita.ua/legislation/law/3197/>
7. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі : [монографія] / В. Г. Кремень ; Акад. пед. наук України. – 3-тє вид. – Київ : Знання, 2018. – 523 с.
8. Кремень В. Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Український педагогічний журнал. – 2015. – № 1. – С. 8 – 15. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2015_1_4.
9. Медвідь Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні: Навч.посіб. – К.: Вікар, 2003. – 335 с.
10. Презентація Концепції нової української школи – URL: [http://mon.gov.ua/newschool-presentation-new-30-03-2017-\(2\).pdf](http://mon.gov.ua/newschool-presentation-new-30-03-2017-(2).pdf)
11. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладів загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» – URL: [URL:///D:/adm/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_2736%20\(7\).pdf](http://D:/adm/Downloads/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_2736%20(7).pdf)
12. Професійний стандарт учителя нового покоління / Наталія Авшенюк, Ірена Андрощук, Лілія Гриневич, Світлана Івашнюва, Олена Ліннік, Наталія Софій / Навчально-методичні матеріали. Фонд Відродження. – 2021. – URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40007>
13. Сисоєва С. Сфера освіти як об'єкт дослідження. *Освітологія*. 2012. Вип. 1. С. 22 – 29.
14. Хоружа Л. У пошуках нової педагогіки: критичний аналіз / Л. Хоружа // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2016. – Вип. 3-4. – С. 7 – 11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_3.
15. Хоружа Л. Л. [Сучасні стратегії трансформації змісту педагогічної освіти](#) (2020) Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка (33). С.8–16.